

આપણી વાત

સંકલન : પ્રફુલ્લ રાવલ

આપણી વાત એટલે પરિષદની વાત અને પરિષદની વાત એટલે ભાષાની વાત અને તદ્દનવચે સાહિત્યની વાત જે પરિષદની મૂળ નિસબત છે. ફેબ્રુઆરી-માર્ચ માસમાં જે કાર્યક્રમો થયા તેમાં પરિષદના પૂર્વપ્રમુખ શ્રી મનુભાઈ રાજારામ પંચોળી 'દર્શક'ની શતાબ્દી નિમિત્તે ૨૬ ફેબ્રુઆરીએ પરિષદે ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગરની સહાયથી સંયુક્તપણે દર્શક શતાબ્દીવંદનાનો એકદિવસીય પરિસંવાદ યોજ્યો હતો. પરિષદપ્રમુખ શ્રી ધીરુભાઈ પરીખે ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના પ્રારંભ સાથે દર્શકનાં સ્મરણો કહી એમની સાહિત્યિક પ્રતિભાને વંદના કરી હતી. બીજરૂપ વક્તવ્ય શ્રી રઘુવીરભાઈ ચૌધરીએ આપ્યું હતું. ઉદ્ઘાટન-બેઠકનું સંચાલન શ્રી નીતિન વડગામાએ કર્યું હતું. કાર્યક્રમની પ્રથમ બેઠકમાં શ્રી પી. જી. પટેલ અને શ્રી યોગેન્દ્ર પારેખે વક્તવ્યો આપ્યાં હતાં. અધ્યક્ષસ્થાનેથી શ્રી મનસુખભાઈ સલ્લાએ દર્શક વિશે વિગતે વાત કરીને એમના વ્યક્તિત્વનાં વિવિધ પાસાંઓને તેમજ તેમના સાહિત્યની વાત કરી હતી. આ બેઠકનું સંચાલન શ્રી ઉષાબહેન ઉપાધ્યાયે કર્યું હતું. બીજી બેઠકના અધ્યક્ષ શ્રી નરોત્તમ પલાશ હતા. આ બેઠકમાં શ્રી રમેશ ર. દવે, શ્રી ભરત મહેતા, શ્રી મહેશ ચંપકલાલ અને શ્રી પ્રકાશ ન. શાહે વક્તવ્યો આપ્યાં હતાં. અધ્યક્ષે પણ પોતાનું દૃષ્ટિબિંદુ વ્યક્ત કર્યું હતું. કાર્યક્રમનું સંચાલન મહામંત્રી શ્રી પ્રફુલ્લ રાવલે કર્યું હતું. આખો પરિસંવાદ અભ્યાસપૂર્ણ થયેલો હતો જે દ્વારા 'દર્શક'ને વંદના કરવામાં આવી હતી.

L પરિષદ માતૃભાષા સંવર્ધન કેન્દ્રના ઉપક્રમે પત્રકારત્વ, અનુવાદ અને માતૃભાષાકૌશલના જે અભ્યાસક્રમો ચલાવે છે તેમને તા. ૫-૩-૨૦૧૪ના રોજ પ્રમાણપત્રનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં સ્વાગત મહામંત્રી પ્રફુલ્લ રાવલે કર્યું હતું. અભ્યાસક્રમની ભૂમિકા ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિરના કાર્યકારી નિયામક પારુલબહેન દેસાઈએ આપી હતી અને પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન પ્રકાશનમંત્રી શ્રી ઉષાબહેન ઉપાધ્યાયે કર્યું હતું. પરિષદપ્રમુખશ્રી ધીરુભાઈ પરીખના હસ્તે પ્રમાણપત્રો એનાયત થયાં હતાં અને તેમણે અધ્યક્ષસ્થાનેથી અભ્યાસક્રમની મહત્તા દર્શાવી હતી. આ કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી દૃષ્ટિ પટેલે કર્યું હતું અને આભારવિધિ શ્રી કિશોરીબહેન ચંદારાણાએ કરી હતી.

L પરિષદની કાયમી બે પ્રવૃત્તિ તે બુધસભા અને પાક્ષિકી. બુધસભા દર બુધવારે મળે છે જેમાં કવિઓની કાવ્યરચનાનો પાઠ થાય છે અને તેની મુક્ત ચર્ચા થાય છે. લગભગ દર બુધવારે ૩૦ થી ૪૦ કવિઓની ઉપસ્થિતિ હોય છે. આ સભા વર્ષોથી શ્રી ધીરુભાઈ પરીખના સંચાલનમાં ચાલે છે. મહિનાના છેલ્લા બુધવારે બુધસભામાં

કવિતાના સંદર્ભે વ્યાખ્યાન થાય છે. તા. ૨૬-૩-૨૦૧૪ના રોજ શ્રી ધીરુભાઈ પરીખે ‘ભગવદ્ગીતા: એક કાવ્ય’ એ વિષયનું પાંચમું વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. વર્ણી ૧૨મી માર્ચના રોજ હેમંત દેસાઈની કવિતાને અનુલક્ષીને શ્રી હરિકૃષ્ણ પાઠકે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

પાક્ષિકી અંતર્ગત

તા. ૨૦-૨-૨૦૧૪ના રોજ વાર્તાકાર કનૈયાલાલ ભટ્ટે ‘કલ્પવૃક્ષ’નું પઠન કર્યું હતું. તા. ૬-૩-૨૦૧૪ના રોજ રામ મોરીએ ‘હવડ’ વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું.

તા. ૨૦-૩-૨૦૧૪ના રોજ વાર્તાકાર કિરીટ દૂધાતે બિન્દુ ભટ્ટની વાર્તા ‘આંતર સેવો’નો આસ્વાદ કરાવ્યો હતો. અને દક્ષાબહેન પટેલે તેલુગુ લેખક વી. ચંદ્રશેખર રાવની ‘અગનપંખી રાતુ સપનું લુપ્ત થતી જતી જાતિઓની વાર્તા’નું પઠન કર્યું હતું. જેમાં નારીવાદ, લુપ્ત થતી જાતિઓ, લુપ્ત થઈ જતી બોલીઓ, પશુપંખીઓ જેવા વિષયોની ચર્ચા કરી હતી. આ વાર્તાને ૨૦૦૦માં કથા એવોર્ડ અર્પણ કરવામાં આવ્યો હતો.

દર્શક શતાબ્દી વંદના

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના સંયુક્ત ઉપક્રમે મનુભાઈ પંચોળી ‘દર્શક’ની જન્મશતાબ્દી નિમિત્તે તા. ૨૬-૨-૨૦૧૪ના રોજ ‘દર્શક’ના પ્રદાનને અનુલક્ષીને એક પરિસંવાદ યોજાયો હતો. જેમાં ધીરુભાઈ પરીખે અધ્યક્ષીય પ્રવચન આપ્યું હતું. રઘુવીર ચૌધરીએ બીજરૂપ વક્તવ્ય આપતાં ‘દર્શક’ની ‘બંધન અને મુક્તિ’, ‘સોક્રેટિસ’, ‘દીપનિર્માણ’, ‘ઝેર તો પીધાં જાણી જાણી’ વગેરે નવલકથાઓની વિશેષતા ચીંધી આપી હતી. ઉદ્દઘાટનબેઠકનું સંચાલન નીતિન વડગામાએ કર્યું હતું. પ્રથમ બેઠક મનસુખ સલ્લાની અધ્યક્ષતામાં યોજાઈ હતી. જેમાં પી. જી. પટેલે ‘સદ્ભિ: સંગ’ વિશેના વક્તવ્યમાં લોકભારતી સણોસરાની આ કૃતિ સંસ્થાકથા કેવી રીતે બની રહે છે તેની ચર્ચા કરી હતી. યોગેન્દ્ર પારેખે ‘વાગીશ્વરીનાં કર્ણફૂલો’ના ‘દર્શક’ વિવેચક તરીકે કેવાં હતા તેની વિશદ ચર્ચા કરી હતી. મનસુખ સલ્લાએ અધ્યક્ષીય વક્તવ્યમાં ‘દર્શક’ના વ્યક્તિત્વનાં વિવિધ પાસાંની ચર્ચા કરી હતી. આ બેઠકનું સંચાલન ઉષા ઉપાધ્યાયે કર્યું હતું. બીજી બેઠક નરોત્તમ પલાણના અધ્યક્ષતામાં યોજાઈ હતી. રમેશ ર. દવેએ ‘ઝેર તો પીધાં છે જાણી જાણી’ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. ભરત મહેતાએ ‘સોક્રેટિસ’ વિશે, મહેશ ચંપકલાલે ‘પરિત્રાણ’ વિશે અને પ્રકાશ ન. શાહે ‘દર્શકનું વિચારવિશ્વ’ વિશે વક્તવ્યો આપ્યાં હતાં. નરોત્તમ પલાણે અધ્યક્ષીય પ્રવચન આપ્યું હતું. આ બેઠકનું સંચાલન પ્રફુલ્લ રાવલે કર્યું હતું.

પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

પાક્ષિકી અંતર્ગત

સંયોજક : દીવાન ઠાકોર તા. ૩-૪-૨૦૧૪ ગુરુવારને સાંજે ૬ વાગે રાજેન્દ્ર પટેલ મોહન પરમારની 'વરસાદ' વાર્તાનો આસ્વાદ કરાવશે. વિજય સોની મૌલિક વાર્તાનું પઠન કરશે અને કૃતિલક્ષી ચર્ચા કરશે.

તા. ૧૭-૪-૨૦૧૪ના રોજ સાંજે ૬ વાગે બિપિન પટેલ અન્ય સર્જકની વાર્તાનો આસ્વાદ કરાવશે. વિજય સોની મૌલિક વાર્તાનું પઠન કરશે અને કૃતિલક્ષી ચર્ચા કરશે.

વિશ્વ કવિતા કેન્દ્ર

તા. ૨,૯,૧૬,૨૩-૨૦૧૪ના રોજ કવિતા કેન્દ્રના ઉપક્રમે બુધસભા સાંજે ૭ વાગે અને ૩૦-૪-૨૦૧૪ના રોજ વ્યાખ્યાન.

: સાહિત્યવૃત્ત :

હસ્તપ્રતવિદ્યાના યુનિવર્સિટીમાન્ય કોર્સનો સમાપન સમારોહ

ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જૈનોલોજી અને ભો. જે. અધ્યયન-સંશોધન વિદ્યાભવનના ઉપક્રમે હસ્તપ્રતવિદ્યાના છ મહિનાના સર્વપ્રથમ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાન્ય કોર્સનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં ૬૦ વિદ્યાર્થીઓ જોડાયા હતા અને ૨૦થી વધારે તજજ્ઞોએ અધ્યયન તથા પ્રત્યક્ષ તાલીમ આપી હતી. સમાપન સમારોહમાં સર્વશ્રી મધુસૂદન ઢાંકી, ભરત શાહ, મુકેશ શાહ, કુમારપાળ દેસાઈ, આર. ટી. સાવલિયા અને બળવંત જાની ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

'દર્શક' જન્મશતાબ્દી પરિસંવાદ

'અક્ષરા' - વડોદરા અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે તા. ૧૫,૧૬-૨-૨૦૧૪ના રોજ 'દર્શક' જન્મશતાબ્દી પરિસંવાદ વડોદરામાં યોજાયો હતો. જેમાં સર્વશ્રી અરુણ ભટ્ટ, રઘુવીર ચૌધરી, હસમુખ શાહ, મનસુખ સલ્લા, મહેશ ચંપકલાલ, પ્રકાશ ન. શાહ, શિરીષ પંચાલ, પન્ના ત્રિવેદી, ભરત મહેતા અને રમેશ ર. દવેએ આસ્વાદલક્ષી વક્તવ્યો આપ્યાં હતા.

કચ્છમાં દર્શક શતાબ્દી વર્ષની ઉજવણી

માંડવીની વી.આર.ટી.આઈ. સંસ્થા દ્વારા મનુભાઈ પંચોળી 'દર્શક' શતાબ્દી વર્ષની ઉજવણી વિભિન્ન રીતે કરાઈ રહી છે. કચ્છની વિભિન્ન કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓને 'કુરુક્ષેત્ર' તેમજ 'ઝેર તો પીધાં જાણી જાણી' જેવી કૃતિઓ વાચન અને સમીક્ષા અર્થે અપાયેલી. જેને બહુ સારો પ્રતિસાદ સાંપડ્યો હતો.

‘દર્શક’ શતાબ્દી વર્ષ વ્યાખ્યાનશ્રેણી અંતર્ગત તા. ૧૪-૨-૨૦૧૪ના રોજ વી.આર.ટી.આઈ. માંડવી મુકામે ‘ઝેર તો પીધાં જાણી જાણી’ મહાનવલનો રસાસ્વાદ ડૉ. દર્શનાબેન ધોળકિયાએ કરાવ્યો હતો. વ્યાખ્યાનશ્રેણીના બીજા મણકા રૂપે મુંદરાની એસ. ડી. શેઠિયા કૉલેજ ઓફ એજ્યુકેશનમાં તા. ૧૪-૩-૧૪ના રોજ ‘દર્શકના દેશમાં’ વિષય પર ડૉ. દર્શનાબેન ધોળકિયાએ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

જીવનલક્ષી સાહિત્ય વિશે પરિસંવાદ

ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી અને મંગલજીવન ટ્રસ્ટ સેદ્દાણા, તા. સિદ્ધપુર, જિ. પાટણના સંયુક્ત ઉપક્રમે તા. ૮/૮-૨-૨૦૧૪ના રોજ ‘જીવનલક્ષી સાહિત્ય’ વિશે પરિસંવાદ યોજાયો હતો. જેમાં રજનીકુમાર પંડ્યા, કેશુભાઈ દેસાઈ, લક્ષ્મણભાઈ પટેલ, કાન્તિભાઈ એસ. પટેલ, કેશુભાઈ પટેલ, યશોધર રાવલ, પ્રકાશ પંડ્યા, ઘનશ્યામભાઈ ગઢવી, કનૈયાલાલ બારોટ અને તુલસીભાઈ પટેલે મનનીય પ્રવચનો આપ્યાં હતાં.

સર્વપ્રથમ ત્રિદિવસીય નારીકથા : ડૉ. ટીના દોશીની પહેલ

ચારુતર વિદ્યામંડળના ‘ભારતીય મહિલા વિશ્વકોશ’ રિસર્ચ ફેલો અને સેરલિપનાં અધ્યાપિકા ડૉ. ટીના દોશીએ તા. ૬, ૭ અને ૮ માર્ચ ૨૦૧૪ના રોજ વલ્લભવિદ્યાનગરમાં સર્વપ્રથમ ત્રિદિવસીય નારીકથામાં વેદકાળથી મહાભારત સુધીનાં નારીપાત્રોની વીરતા અને વિદ્વત્તાની નોખી અને નવતર વાત સમાજ સમક્ષ મૂકવાનું કાર્ય કર્યું.

‘શબ્દપર્વ’ અંતર્ગત

ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી – ગાંધીનગર તથા રૂપાયતન – જૂનાગઢના સંયુક્ત ઉપક્રમે તા. ૨-૩-૨૦૧૪ના રોજ ‘શબ્દપર્વ’નું આયોજન થયું હતું. જેમાં ગિરનારી ગઝલસંપદાના અણમોલ અને માણવા જેવા શાયરોનાં વ્યક્તિત્વ અને સર્જકપ્રતિભાના સંદર્ભમાં શ્રી મનુભાઈ ત્રિવેદી ‘ગાફિલ’ વિશે શ્રી સંજુ વાળાએ; ‘રુસ્વા’ મજલુમી વિશે, ગોવિંદ ગઢવી ‘સ્મિત’ વિશે, રતિલાલ ‘અનિલ’ વિશે ધ્વનિલ પારોખે; મહેન્દ્ર ‘સમીર’ વિશે, વીરુ પુરોહિતે અને અમૃત ‘ઘાયલ’ વિશે વિનોદ જોષીએ વક્તવ્યો આપ્યા હતા.

‘કવિ દાદ : એક સર્જક’ વિશે શ્રી વસંત ગઢવીનું વક્તવ્ય

શ્રી ભદ્રંકર વિદ્યાદીપક જ્ઞાનવિજ્ઞાન વ્યાખ્યાન-શ્રેણી અંતર્ગત શ્રી વસંત ગઢવીએ ‘કવિ દાદ : એક સર્જક’ વિશે વક્તવ્ય આપતાં કહ્યું કે કવિ શ્રી હરીન્દ્ર દવેએ લોકસાહિત્યના સર્જકકવિ દાદ વિશે લખ્યું છે કે કવિ કાગ પરંપરાને આગળ વધારનારા અને ઉજાળનારા કવિ છે. કવિનો જન્મ ગીરમાં થયો હોવાથી ગીરનું પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય બાળપણથી જ માણ્યું. દેવીપુત્ર હોવાથી કાવ્યત્વના સંસ્કાર તેમનામાં જન્મજાત હતા.

ધીરે ધીરે તેઓ ઘડાતા ગયા. માત્ર ચાર ચોપડી ભણેલા આ કવીઓ તેમના જીવનના સાત દાયકામાં આઠ પુસ્તકોની ભેટ સમાજને આપી છે. પંદરથી વધારે ગુજરાતી ચલચિત્રમાં તેમનાં ગીતો ગવાયાં છે અને વધાવ્યાં છે.

કવિ હર્ષદ ત્રિવેદીને કવીશ્વર દલપતરામ એવોર્ડ

વઢવાણના 'વર્ધમાન વિકાસ સેવા ટ્રસ્ટ' દ્વારા ગુજરાતી સાહિત્યમાં કવિતાક્ષેત્રે શ્રેષ્ઠ પ્રદાન કરનાર કોઈ એક કવિને દર વર્ષે કવીશ્વર દલપતરામ એવોર્ડ જેમાં રૂપિયા ૨૫ હજારનો રોકડ પુરસ્કાર અને સન્માનપત્રથી સન્માનવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૧૪નો એવોર્ડ ૨૧-૨-૨૦૧૪ના રોજ વઢવાણ મુકામે પૂજ્ય શ્રી મોરારિબાપુના વરદ હસ્તે કવિશ્રી હર્ષદ ત્રિવેદીને એનાયત કરવામાં આવ્યો. હર્ષદ ત્રિવેદીને અભિનંદન.

લોકવિદ્યાવિદ શ્રી જોરાવરસિંહ જાદવને કવિ કાગ લોકસાહિત્ય એવોર્ડ

જાણીતા લોકવિદ્ અને લબ્ધપ્રતિષ્ઠિત લેખક શ્રી જોરાવરસિંહ જાદવને કવિ કાગ લોકસાહિત્ય એવોર્ડ પૂજ્ય મોરારિબાપુના હસ્તે તાજેતરમાં ભક્ત કવિ દુલા ભાયા કાગની ૩૭મી પુણ્યતિથિ નિમિત્તે કાગધામ (મજાદર), જિ. અમરેલીમાં અર્પણ કરવામાં આવ્યો. જોરાવરસિંહ જાદવને અભિનંદન.

'બાલજીવન વક્તૃત્વ સ્પર્ધા'

પ્રેમાનંદ સાહિત્ય સભામાં વિશ્વ માતૃભાષાદિને યોજાયેલી વક્તૃત્વ સ્પર્ધામાં ૩૦ જેટલાં વિદ્યાર્થી ભાઈ-બહેનોએ ભાગ લીધો. નિર્ણાયક તરીકે ડૉ. વિરંચિ ત્રિવેદી અને અવિનાશ મણિયારે સેવા આપી. બાળસાહિત્ય રમણલાલ શાહની સ્મૃતિમાં યોજાયેલી. 'બાલજીવન વક્તૃત્વ સ્પર્ધા'ના વિજેતાઓ ઉપરાંત બધા જ સ્પર્ધકોને પ્રોત્સાહન ઇનામ અપાયાં હતાં.

સયાજીરાવના શાસનમાં ગુજરાતીનું ગૌરવ વિશે સ્પર્ધા

વડોદરા રાજ્યને મળેલા પ્રસિદ્ધ સુશાસનને સવાસો વરસ થયાં છે, અને મહારાજા સયાજીરાવ ત્રીજાની પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહનથી સ્થપાયેલા અનોખા સહકારી મંડળ 'ગુજરાત પુસ્તકાલય સહાયક સહકારી મંડળ લિ.'એ નેવું વરસ પૂરાં કર્યાં છે. આ પ્રસંગે ૧૮થી ૩૦ વરસની વયના યુવાનો માટે 'સયાજીરાવના શાસનમાં ગુજરાતી ભાષાનું ગૌરવ' વિશે નિબંધ-સંશોધન લેખસ્પર્ધા યોજવામાં આવી છે. આ સ્પર્ધામાં જોડાવા માટે ગુજરાત પુસ્તકાલય, સંસ્થા વસાહત, રાવપુરા, સરદાર પટેલ વાડી પાસે, વડોદરા-૩૯૦૦૦૧ ફોન : ૦૨૬૫-૨૪૨૨૯૧૬નો સંપર્ક કરવા વિનંતી.

